

Īru kartupeļu bads

19. gadsimtā vairums Īru saimniecības audzēja “Irish Lumper” šķirnes kartupeļus. Tā kā kartupeļi vairojas veģetatīvi, tie visi bija ģenētiski identiski. Šī šķirne bija uzņēmīga pret lakstu puvi, kuras dēļ kartupeļi puva.

1845. gada vasarā kartupeļu lakstu puve nopostīja Īrijas kartupeļu ražu, Īru uztura pamatelementu. Dažas dienas pēc izrakšanas kartupeļi sāka pārvērsties par glumu, pūstošu, melnganu masu. Slimība izplatījās no lauka uz lauku, vējam nesot sporas, kas nosēdās uz veselo kartupeļu lakstiem, kur vairojās un tāpat izplatījās tālāk. Ideālos apstākļos viens inficēts kartupeļu cers varēja inficēt tūkstošiem citu dažu dienu laikā.

Kartupeļu ražas zaudējums radīja milzīgu pārtikas trūkumu, kura dēļ nākamo desmit gadu laikā mira 750'000 Īru un 2 miljoni emigrēja uz Lielbritāniju, Kanādu un ASV. Piecu gadu laikā Īrijas iedzīvotāju skaits samazinājās par ceturtdaļu.

Ko lauksaimniekiem vajadzētu no tā mācīties?